

Sosyoloji Derneđi, Türkiye

Sosyoloji Araştırmaları Dergisi

Cilt: 14 Sayı: 1 - Bahar 2011

Sociological Association, Turkey

Journal of Sociological Research

Vol.: 14 Nr.: 1 - Spring 2011

.....

Yoksulluk Düzeyinin Modellenmesi zerine Bir Araştırma

R. Burcu DEMİRTÜRK
Nebahat BOZKUŞ
Ahu CEPHE
Buket AKTAŞ
Selda TAŞDEMİR AFŞAR
Hülya ÇINGİ

YOKSULLUK DÜZEYİNİN MODELLENMESİ ÜZERİNE BİR ARAŞTIRMA

R. Burcu DEMİRTÜRK¹

Nebahat BOZKUŞ²

Ahu CEPHE³

Buket AKTAŞ⁴

Selda TAŞDEMİR AFŞAR⁵

Hülya ÇINGİ⁶

ÖZ

Bu araştırma Ankara Keçiören Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma Vakfında kaydı bulunan 48 mahallenin tamamı örnekleme katılacak şekilde hanelere anket uygulanan, istatistiksel analizler yapılan bir çalışmadır. Örnekleme yöntemi Tabakalı Rastgele Küme Örneklemesidir. 2009 Ocak ayından Mayıs ayına kadar vakfa yeni başvuran ve 2007–2008 yıllarında inceleme süresi dolmuş 1814 haneden 238'i %90 güven düzeyinde, 0,05 tolerans miktarıyla seçilmiştir. Vakıftaki bilgilere göre mahalleler gelişmiş, az gelişmiş ve gelişmemiş olarak üç tabakaya ayrılmıştır. Örneklem büyüklüğü mahallelere orantılı dağıtılmıştır. Mahallelerden seçilen toplam hane sayısı tabaka büyüklüğünü oluşturmaktadır. Çalışmada lojistik regresyon analizi kullanılmıştır. Bağımlı değişken yardım almalı (1) ve yardım almamalı (0) olarak tanımlanmıştır. Modelden bulunan sonuç; ailelerin yardım alma olasılığını vermektedir. Elde edilen olasılık 0,5'den büyükse yardım almalıdır, 0,5'den küçükse yardım almamalıdır şeklinde yorumlanmaktadır. İncelemesi yapılan ailelerden %82,8'inin yardım alması ya da almaması konusunda verilen kararın doğru olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Mutlak Yoksulluk, Göreli Yoksulluk, Yoksulluk Sınırı, Yoksulluk Düzeyi, Lojistik Regresyon, Odds Oranı

1 Hacettepe Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü, İstatistik Anabilim Dalı Yüksek Lisans Öğrencisi

2 İstatistikçi

3 İstatistikçi

4 İstatistikçi

5 Dr. Arş. Gör. Hacettepe Üniversitesi, Edebiyat Fakültesi, Sosyoloji Bölümü, selda.tasdemirafsar@hacettepe.edu.tr

6 Prof. Dr. Hacettepe Üniversitesi, Fen Fakültesi, İstatistik Bölümü, hcingi@hacettepe.edu.tr

A STUDY ABOUT THE MODELS OF POVERTY DEGREES

ABSTRACT

This is a study that all of the 48 ghettos which take part in Keçiören Social Solidarity and Interdependence Foundation's data base, have been chosen for sampling, asked some questions by questionnaire form and made some statistical analysis. The method of sampling is stratified random cluster sampling. These houses are the sample that demanded assistance to foundation between January and May in 2009 and their inspections were run out of time in 2007-2008. 238 of 1814 houses have been chosen to sample with 90% confidence level, 0,05 toleration quantity. The ghettos have been separated three categories as developed, underdeveloped, and undeveloped. Largeness of sample has been distributed as proportional to ghettos. Also largeness of layer has become number of houses in ghettos. In this study, the logistic regression analysis is used to determine the poverty level. In this analysis, dependent variable is defined as "must take help (1), must not take help (0)". The reason of the model gives possibility of taking help of people. It can be interpreted that if possibility is greater than 0, 5 this person needs help or not. The decision about getting help or not getting help is statistically true with 82, 8% for people who are completed observations.

Keywords: Absolute Poverty, Relative Poverty, Poverty Line, Poverty Level, Logistic Regression, Odds Rate

GİRİŞ

Bilimsel, ekonomik, kültürel, sosyal ve teknolojik gelişmelere ve ilerlemelere rağmen yoksulluk, modern dönemin en önemli sosyal problemlerinden biri haline gelmiş ve günden güne artış göstermiştir. Yoksulluk yalnızca “azgelişmiş”, “üçüncü dünya ülkeleri”ne veya “gelişmekte olan ülkelere” ait bir sorun olarak görülmemekte; yoksulluk, gelişmiş sanayi toplumlarına da has bir sosyal problem olarak da karşımıza çıkmaktadır.

Yoksulluk “fakr-ü zaruret içinde ve muhtaç durumda bulunanlar” deyimini ile ifade edilirken genel anlamda bireyin yaşadığı maddi sıkıntı, maddi yetersizlik ve gelir dağılımındaki eşitsizlik durumunu, maddi ve kültürel kaynaklardan, yaşamak için yaşamın gerektirdiği olanaklardan yoksun kalınan bir durumu ifade etmektedir. Ancak yoksulluğu sadece yaşamını idame ettirebilmek için gerekli olan besin değerini almak olarak görmek büyük bir yanlışlık içerisinde olmaktadır. Aktan ve Vural (2002:2)’a göre yoksulluk kavramı, beşeri ihtiyaçlar kavramına dayanır. İnsan toplumsal bir varlıktır ve bu nedenle fiziki varlığını sürdürmesi için gerekli olan beslenme ihtiyacının yanı sıra giyim, barınma, eğitim, sağlık, kültür, ortak yaşama, dinlenme, estetik ve buna benzer sosyo-kültürel ihtiyaçları olan bir varlıktır. Beşeri ihtiyaçlar, temelde ekonomik koşullara bağlı olarak karşılanabilen ihtiyaçlar (maddi nitelikte ve yapısal koşullara bağlı olan ihtiyaçlar) ve ekonomik koşullara bağlı olmayan ihtiyaçlar (manevi nitelikte ve kişilere özgü ihtiyaçlar) olarak iki ana grup altında toplanabilirler. Beşeri ihtiyaçlar zaman içinde değişebilir. Belirli bir gelir miktarı bekâr birisinin asgari yaşam standardı içinde yaşaması için yeterli olabilir; ancak, aynı kişinin evlenmesi ve çocuk sahibi olması ve gelir düzeyinin aynı kalması durumunda bu kişi ve hane halkı yoksulluk riski altına girebilir. Bauman’da (1999:60) yoksulluğun sadece maddi boyutunun olmadığını şöyle ifade eder:

“Yoksulluk fenomeni yalnızca yokluk ve bedensel tehlike anlamına gelmez. Yoksulluk aynı zamanda sosyal ve psikolojik bir durumdur. İnsan yaşamının edebe uygunluğu, içinde bulunduğu nezh yaşam standartlarıyla ölçüldüğü için bu standartlara erişememenin kendisi bir sıkıntı, ıstırap ve özsaygı yitimidir. Yoksulluk, “normal yaşam” olarak kabul edilen her şeyden mahrum bırakılma demektir. “İstenilen düzeyde olmama” demektir. Bu durum kendini beğenmeme, utanç ya da suçluluk duymayla sonuçlanır. Yoksulluk, ayrıca, mevcut toplumda “mutlu bir yaşam”ı ifade eden tüm imkânlardan yoksun bırakılmak, “hayatın sunmak zorunda olduğu” nu almamak anlamına gelir.”

Yeterli gelirin olmaması tek başına yoksulluğun göstergesi değildir. Literatürde geliri tek ölçüm kriteri olmaktan çıkararak farklı yoksulluk tanımları, değişen ve gelişen toplumsal taleplere bağlı olarak yapılmaktadır (Bourdieu, 1999; UNDP, 1998; UNDP, 2000) ki bu tanımlara aşağıda kavramsal çerçeve içerisinde değinilmiştir.

1.Kavramsal Çerçeve

1.1. Mutlak Yoksulluk

Mutlak yoksulluk, zaman ve mekana göre değişmeyen, her ülkeye uygulanabilecek ortak bir yoksulluk sınırı belirlenir (Boltvinik, 1998). Ülkelerarası karşılaştırmaların yapılması amacıyla kullanılan mutlak yoksulluk ülkelerin içinde buldukları farklı koşulları ve gelir dağılımındaki farklılıklar dikkate almaz; her ülkeye uygulanabilecek bir *global yoksulluk sınırı* belirlenmeye çalışılır (Aktan, 2002). İnsanın biyolojik varlığını devam ettirebilmesi için alması gereken minimum kalori miktarı ve bu kalori miktarı karşılığı alınması gereken besin ve diğer temel ihtiyaçları vardır ki bu ihtiyaçlar başında da beslenme gelmektedir. Beslenme, her bireyin tüketmesi gereken asgari kalori düzeyi ile ölçülür. Dünya Bankası, insanların mutlak yoksulluk içinde hayatını devam ettirebilmesi için günlük fiyatları ülkelere göre tespit etmiştir. Günlük geçinmenin maliyeti bazen günde 1 \$'a kadar düşmektedir. Türkiye'nin de dahil olduğu Doğu Avrupa Ülkeleri için ise mutlak yoksulluk, günde 4\$'a kadar yükselebilmektedir (DPT, 2001:104). Bu çerçevede mutlak yoksulluk, “bireyin yaşamını fiziken devam ettirebilmek amacıyla ihtiyaç duyduğu asgari tüketim seviyesi” ve “asgari gelir seviyesi” olarak tanımlanmaktadır (Dumanlı, 1996; Erdoğan, 2002; Aktan ve Vural, 2002).

1.2. Göreli Yoksulluk

Görelî yoksulluk her topluma **özgü**dür. Çünkü o toplumdaki ortalama gelir seviyesine göre belirlenir (Boltvinik, 1998). Görelî yoksulluk kavramı, yoksul hane halkı veya birey ile o toplumda yaşayan ve mevcut koşullara göre ortalama bir gelire sahip olan hane halkı veya birey arasındaki gelir kaynaklarına sahip olma kabiliyeti arasındaki farkı ifade eder (Aktan, 2002). Buna göre yoksulluk sadece kaynaklara erişememe ve yaşamı sürdürme meselesi değildir. Yoksulluk, kişi ya da hane halkının, içinde yaşadığı toplum tarafından kabul edilen asgari

bir yaşam düzeyine sahip olup olmadığı ile alakalı bir konudur. Görelî yoksullukta bireyin sosyo-kültürel hayata katılım oranı göz önüne alınmakta ve insanın bir toplumsal varlık olduğu düşünölmektedir. Bu nedenle görelî yoksulluk kavramı farklı grupların sahip olduğu mutlak gelir düzeyinden daha ziyade gelir ve refahın dağılımındaki farklılıklara odaklanır.

1.3. İnsani Yoksulluk

Genellikle gelir düzeyi ile ilişkilendirilen yoksulluk tanımına farklı bir bakış açısı getiren Birleşmiş Milletler Kalkınma Programı (UNDP), “insani yoksulluk” kavramını geliştirmiştir. Buna göre yoksulluk gelir düzeyi ile ilişkilendirilemez çünkü yoksulluk insani bir kategori olmak zorundadır. Yani, insanca yaşama için gerekli olan parasal olanakların yanı sıra iktisadi, sosyal ve kültürel bazı olanaklara da sahip olmanın gerekli olduğu fikri ön plandadır (DPT: 2001). Bu noktadan hareketle insani yoksulluk, “iyi bir yaşam standardıyla özgür, onurlu, özgüvenli ve diğer insanlara da saygı duyabilir şekilde uzun, sağlıklı ve yaratıcı bir hayat sürdürebilme olanak ve seçimlerden mahrum” olma durumunu tanımlar (UNDP 1997). UNDP, insani yoksulluğu ölçmek için insanın sağlık hizmetlerine, temiz su kaynaklarına, eğitim hizmetlerine ulaşılabilirliği, uzun bir yaşam sürme hakkı ve “sürdürülebilirlik” kriterlerine dayalı olarak, yeni fırsat ve seçenekleri kullanabilmek için gerekli altyapının varlığı ya da yokluğuna uygun olarak bir insani yoksulluk endeksi geliştirerek insani yoksulluğu ölçmeye çalışmaktadır.

1.4. Yeni Yoksulluk

Yeni yoksulları tarihin diğer dönemlerindeki yoksullardan ayıran en önemli özellikleri, gelir azlığından dolayı insanın temel özelliklerinden biri olan tüketimi gerçekleştirememeleridir ve bu nedenle de toplumdan dışlanmalarıdır. Yeni yoksulluk özellikle gelişmiş ölkelerde ortaya çıkan yoksulluk tipine işaret etmektedir. Onlar, modern toplumun temel karakteristiklerinden biri olan tüketim fonksiyonunu yerine getiremeyen ve tüketim toplumunda tüketemedikleri için normal toplumsal yaşayışını devam ettiremeyen insanlardır. “Yoksullar içinde buldukları zaman ve mekân standartlarının doğru ve uygun diye tanımladığı biçimde beslenmeyen veya giyinmeyen insanlardır, ama onlar her şeyin ötesinde “norma uygun olarak yaşamayan insanlardır (Bauman 1999:126).

Yeni yoksulluk tanımı, mutlak yoksulluğun yanı sıra görel yoksulluğu da içine alan bir yoksulluk tanımıdır. Yeni yoksullar sosyal, siyasal, ekonomik olarak toplumun ve sistemin dışına itilen kişilerden oluşmaktadır. Bu kişiler uzun süredir yoksuldurlar ve artık yoksullukları kronikleşmiştir.

2. Kuramsal Çerçeve

Sosyolojik açıdan yoksullukla ilgili çalışmalar “İşlevselci”, “Marksist” ve “Bağımlılık” teorileri çerçevesinde ele alınmaktadır. Oktik (2008) işlevselci teoriyi yoksullukla ilgili bireysel kuramlar, Marksist teoriyi ise çatışmacı yoksulluk kuramı başlığı altında ele almaktadır. İşlevselci teori yoksulluğun nedenini doğrudan doğruya bu olumsuz durumu yaşayan bireyin kendisinde görmektedir. Çünkü yoksul insanlar aynı zamanda da beceri ve yetenek yönünden eksiktirler; tutum ve davranışlarında da ahlaki yönden bir eksiklik söz konusudur. Yani bu yoksul kişiler çalışmayı sevmezler bu nedenle de çalışma isteği duymayarak kurum ve kuruluşlarının ya da yardımsever kişilerin yaptığı yardımlara bağımlı hale gelirler. Eğer kişi çalışır ve deneyimini, niteliklerini arttırırsa bu kişilerin yoksul olma gibi olumsuz bir durumdan kurtulma şansları çok fazladır. Yoksulluğun nedenini bireye bağlayan işlevselci yaklaşım, yoksulluğun toplumda olumlu bir işlevi olduğunu da savunur. Yoksulluğun ekonomik, siyasi, sosyal ve estetik olmak üzere dört tane fonksiyonu vardır. Ekonomik açıdan bakıldığında yoksullar öncelikle zenginler için bir sübvansiyon sağlayarak daha düşük ücretle çalışırlar ve zenginlerin yapmayacağı en alt kademe işleri onlar yaparlar. Ayrıca yoksullar, zenginler tarafından alınmayacak bazı hizmetleri satın alarak bazı meslek sahibi kişilerin istihdam edilmesini sağlarlar. Sosyal açıdan bakıldığında ise yoksullar, toplumun normlarından sapan, bu açıdan sapkın davranış sergilediğinden neyin toplumsal norm olduğunu göstermeye hizmet etmektedirler. Diğer yandan zenginler tarafından yoksullara yapılan yardımlar zenginlerin kendilerini göstermeleri için iyi bir fırsat sağlar. Yoksullar her anlamda üst tabakaya yani zenginlere hizmet eden konumundadırlar. Estetik açıdan ise yoksulluğun en önemli avantajı, kendilerinden yüksek olan tabakanın üstündekiler için ürünler yaratırlar. Politik açıdan sağladıkları fonksiyonlara bakıldığında ise, yoksulların bazı siyasi görüşler ve politik grupların kendilerini ifade edebilmeleri için ve onlar üzerinden siyaset yapmaları için olanak sağlarlar (Ritzer, 1986:357-359).

İşlevselcilerin yoksulluğu bireylerin yeteneksiz ve beceriksizliklerine, çalışma istememe gibi tutum ve inançlardaki ahlaki kusur ve disiplinsizliğe bağlamalarına karşın Marksist teori yoksulluğun nedenini birey haricinde varolan toplumsal etkenlere bağlamaktadır. Marksist teori, yoksulluk ortaya çıkmasında tüm suçu kapitalizme yüklemektedir ki bu teoriye göre yoksulluk, kapitalizmin varlık nedenidir. Sürekli sermaye birikimi ve sınırsız kâr amacıyla olan kapitalizm bu amacına ulaşmak için de bir nevi düşük işçi ücretleri politikasını benimser. Yoksulluk kapitalizmin düşük ücretli emek bulabilmesi ve özünde olan sermaye birikimini gerçekleştirebilmesi için en önemli gereklerden biridir. Yani çalışanlar kaynakların adil bir şekilde dağıtılmaması nedeniyle yoksul olurlar. Adaletsiz dağıtım devam ederse yoksulluk da devam eder (Oktik, 2008:28). İşlevselcilerin tersine Marksist teori yoksulluğun toplumun bir ürünü olduğunu; başarısız olanın birey değil toplum olduğunu vurgular.

Bir diğer teori ise Bağımlılık Okulu'nun ortaya koyduğu yaklaşımdır. Neo-Marksistler olarak görülen Bağımlılık Okulu savunucuları, yoksulluğu iç etkenlere değil dış etkenlere bağlamaktadırlar. Marksist görüşte bireyin dışında olan şeyler yoksulluğun sebebiyken bu okulun savunucularına göre yoksul bir ülke gelişmiş olan ülkelere bağımlı olduğu için yoksuldur. Diğer bir deyişle, bir ülkenin kalkınamamasını ve yoksul olması, o ülkenin dışındaki dış etkenlere bağlanmaktadır. Bu okul içerisinde de farklı görüşler olmasına rağmen genel kanı gelişmiş ülkelerin merkez az gelişmiş ülkeler ise çevre konumundadır ve merkezin çevreye yönelik belirleyiciliği her zaman birincil konumdadır. Marksist teoriyle benzeştiği nokta, yoksulluğun bireysel bir durum olmadığıdır.

Yukarıda verilen teorilerin hepsinin yoksulluğun ortaya çıkması ve analiz edilmesi noktalarında bazı önemli hususlara işaret ettikleri söylenebilir. Bir toplumun en küçük birimi olan bireylerin çabalarının yetersiz olması o bireylerin yoksul olmasına etkide bulunmaktadır. Diğer yandan yalnızca bireyin eksiklikleri değil de toplumun ve kapitalist sistemin yoksulluğu ortaya çıkardığı düşüncesi de görmezden gelinemez. Aynı zamanda yoksulluğun dış dinamiklerden kaynaklandığını söyleyen Bağımlılık Okulu, “Bazı ülkeler yoksul çünkü zengin ülkeler var” görüşü kapsamında kendisini haklılaştırmaktadır.

3. Yoksulluğun Ölçülmesi

Çok boyutlu olması nedeniyle yoksulluk düzeyinin belirlenmesi oldukça güç bir iştir. Yoksulluğun ortadan kaldırılması, yoksul kişilere yönelik etkin yardım ve destek politikalarının geliştirilebilmesi için yoksulluğun ölçülmesi ve yoksulluk boyutunun ortaya çıkarılması büyük önem arz etmektedir. Ancak hem yoksulluk kavramının net bir tanımın yapılamasa hem de yoksulluğun ölçümü konusunda görüş birliğine varılamasa da yoksulluğun ölçülmesi konusunda hâkim yaklaşımlardan söz edilebilmektedir. Ki bu hakim yaklaşımlardan birisi Ravallion'un yaptığı Refahçı Yaklaşım (Welfarist Approach) ve Refahçı Olmayan Yaklaşım (Non-Welfarist Approach) ayrımıdır. İlk yaklaşım, yaşam standardı olarak adlandırılan ekonomik refahın karşılaştırmasına dayanan ve klasik ekonomik teorisiyle güçlü bağları olan, Dünya Bankası, IMF ve gelişmiş ve gelişmekte olan ülkelerin maliye ve kalkınma bakanlıkları tarafından kullanılan yaklaşımdır. Bu yaklaşım da "refah" ve "fayda" terimleri bireylerin refahı ve davranışlarını hesaplamak için kullanılmaktadır. Klasik mikroekonomiler bireylerin rasyonel olduklarını ve fayda ve mutluluklarını maksimize etmek için faaliyet de bulduklarını varsaymaktadırlar. Bireyler, tüketim ve üretim faaliyet paketleri üzerinde tercih setlerini kullanarak ve ekonomideki mevcut üretim teknolojisi ve üretici ile tüketici ücretlerini dikkate alarak üretim ve tüketim yaparlar (Duclos,2002:2). Dolayısıyla, bireyin özgür iradesiyle yapacağı bu tercihler onun refahını oluşturacağından, refahlarının ölçümü de bireylerin gelir ve tüketim göstergelerine göre yapılmalıdır (Duclos,2002:2).

Refahçı olmayan yaklaşım ise ekonomistlerden çok sosyal bilimciler tarafından kullanılmaktadır ve *temel gereksinimler yaklaşımı* ve *yapabilirlik yaklaşımı* olarak iki farklı yaklaşımı içermektedir (Duclos,2002: 1-2) Duclos, ilk yaklaşımı Sen'den de esimlenerek *Temel İhtiyaçlar ve İşleyişler* (Basic Needs and Functionings) diye adlandırmaktadır. Bu yaklaşım gözlenebilen ve izlenebilen çok boyutlu çıktı/sonuç üzerine odaklanmaktadır. Yaşam, *varoluşlar* ve *yapışlar* (beings and doings)'ın oluşturduğu işleyişle ilgili bir toplam olarak anlaşılabilir. Bu bakımdan işleyişler refahın esas elementleri olarak anlaşılabilir. Böylelikle işleyiş yaklaşımı refahı tek bir fayda veya mutluluk boyutundan ele almaz. Kolayca doyurulabilen basit şeylerden, sağlıklı olmak, hastalıktan kaçmak, erken ölümden kaçmak vs gibi daha karmaşık başarılar

ile mutlu olmak, kendine güvenli olmak, toplumda söz sahibi olmak gibi manevi değerler de önemli hale gelmektedir. Temel ihtiyaçlar kadar, okuryazarlık, utanç içerisinde yaşamamak, iyi giyinmek, seyahat etmek, toplumda söz sahibi olmak vs gibi özellikler de önem taşımaktadır. Temel ihtiyaçlar ise bireyler için amaç değil, işleyişlerini gerçekleştirebilmek için araçlardır. Refahçı Olmayan Yaklaşımlardan *Yapabilirlik Yaklaşımı* (Capability Approach) Amartya Sen tarafından geliştirilmiştir. Yapabilirlik, bir kişinin gerçekleştirmesi mümkün olan işlev bileşimlerini ifade etmektedir. Bu durumda yapabilirlik alternatif işlev bileşimlerini başarmak için gerekli olan temel bir özgürlük olarak anlaşılabilir. Örneğin, oruç tutan zengin bir kişi, yeme ve beslenme bakımından zorunlu olarak açlık çeken yoksul bir kişi ile aynı işlevsel kazanıma sahip olmasına rağmen, birinci kişinin kapasite kümesi ikincisinden farklıdır. Çünkü birinci kişi iyi beslenme işlevine ulaşabilme kapasitesine sahipken, ikinci kişi sahip değildir. Kısaca, bir kişinin işlevlerinin bileşimi, onun “kazanımlarını” yansıtırken; kapasite kümesi, elde edebileceği “özgürlüğü” temsil etmektedir (Sen, 2004: 107-109). Gelirin nihai kapasite üzerindeki etkisi koşullu ve kısmî olduğundan fertlerin yoksulluk düzeyleri incelenirken, araç durumunda olan gelirden çok, amaç durumunda olan bireyin yapabilme kapasitesinin ele alınması gerekir. Yaşlılık ve sakatlık gibi durumlar hem bireyin gelir edinme kapasitesini azaltır, hem de elde edilen gelirin işlevlere dönüştürülmesindeki verimi düşürür (Sen, 2004:128). Başka bir deyişle bireyin yoksulluğu, bütün olgulardan soyutlanmış bir araç olarak gelir tarafından değil, gelirin de içinde olduğu toplumsal cinsiyet, üretim araçları mülkiyetinin dağılımı ve bireysel dezavantajlar gibi çok sayıda etmen tarafından belirlenen toplumsal piramit içindeki konumlanma ile açıklanmalıdır.

Yoksulluğun ölçümünde yaygın olarak kullanılan yaklaşımlardan refahçı olmayan yaklaşımları sağlıklı olma, okuryazar olma, kendine güvenli olma, topluma katılma ve iyi bir yaşam standardına sahip olma gibi yoksulluğun maddi olmayan yönlerine de eş zamanlı olarak bakmaktadır. Bu nedenle bu yaklaşımlar refahçı yaklaşıma göre yoksullukla mücadele konusuna yeni bir bakış açısı kazandırmıştır. Ancak ölçülebilirlik bakımından refahçı yaklaşımlar refahçı olmayan yaklaşımlara göre daha kullanışlıdır. Bireylerin gelir ve tüketimlerini temele alan refahçı yaklaşım yoksulluğu kolayca ölçebilirken, bireylerin kapasiteleri ya da yapabilirliklerini

Bu yaklaşımlar çerçevesinde yoksulluğun ortaya çıktığı eşik olan asgari yaşam standardının nasıl belirleneceği, nasıl ölçüleceği ve bu yaşam standardının ne anlam ifade daha da önemlisi “Kimin Yoksul Olduğu? “Kimlerin Yoksul Olarak Kabul Edileceği?” sorularını beraberinde getirmektedir. Bu noktada da seçilen göstergeye ilişkin belirli bir sınır koyulup o sınırın altında kalan kişi ya da hanehalkının yoksul olarak nitelendirildiği yoksulluk sınırının belirlenmesi önem kazanmaktadır. Yoksulluk sınırı, fert ya da hanehalkının gıda ve gıda dışındaki temel ihtiyaçlarını karşılamak amacıyla ihtiyaç duyduğu tüketimin minimum maliyetini ifade etmektedir. Temel amacı, yoksul olanla yoksul olmayanların tespit edilmesi ya da başka bir ifadeyle, yoksul olanların toplam nüfus içindeki oranının belirlenmesidir. Yoksulluk sınırı, belli bir asgari geçim düzeyi için oluşturulmaktadır (Goedhart vd. 1977)

Ancak, yoksulluk sınırının hangi yaklaşıma göre belirleneceği ve hangi tanımlamalardan yararlanılacağı konusunda günümüzde ortak bir noktada buluşamadığından farklı yoksulluk kavramları kendilerine ait ölçme metotlarını da beraberinde getirmektedir. Bu, yoksulluğun ölçülmesinde evrensel genel geçer bir ölçüm metodunun olmadığını göstermektedir. Yoksulluk konusundaki tüm analizlerdeki ortak nokta, yoksulluk sınırının oluşturulmasıdır. Yaygın olarak kullanılan belli bazı yoksulluk sınırı tanımlamalarına aşağıda yer verilmiştir.

3.1. Mutlak Yoksulluk Sınırı

Yoksulluğun ölçümünde en yaygın ve hakim yol, “gelir/tüketim harcamaları kıstaslarına dayalı olarak mutlak yoksulluk sınırı (Şenses, 2001:62)”, yani yaşam düzeyleri yoksulluk sınırının altına düşenlerin oranıdır. Yaşam düzeyi ise genellikle hanehalkının aylık veya yıllık kişi başına tüketim harcamaları olarak tanımlanır. Normal olarak alması gerekli temel maddeleri özellikle gıda ürünleri sepetini dolduracak düzeyde kazanamayanlar fakir olarak tanımlanır. Bu gıda ürünlerinin maliyeti ise mutlak yoksulluk sınırını verir (Srinivasan, 1977).

Sınırlı bir dönem için geliri veya harcamaları önceden saptanmış belirli bir miktarın altında olanların yoksulluk olarak sayıldığı mutlak yoksulluk sınırında üç farklı yaklaşım vardır. İlki, *Asgari Gıda Harcaması*'dir. Buna göre, yoksulluk sınırını kişinin günlük alması gereken

kalori gereksinimini karşılayan besin sepetinin maliyeti asgari gıda harcamasını oluşturmaktadır. Belirlenen maliyetin altına düşen birey yoksul olarak algılanmaktadır. Şenses (2001:64) bu yaklaşımı “mutlak yoksulluğun dar tanımı” olarak kavramsallaştırmaktadır. Bu harcama türü sadece gıda üzerine odaklanmıştır. Dünya Bankası Asgari Gıda Harcaması yaklaşımını şu şekilde uygulamaktadır: Bir insanın hayatta kalabilmesi için gerekli olan minimum kalori miktarı 2400 k/cal'dır (tıbben; normal bir erişkinin yeterli kalori alabilmesi için gerekli kalori 2800-3000, ağır işlerde çalışanlar için ise işin niteliğine göre 3200-3800 k/cal ihtiyacı esas alınmaktadır). Bu kaloriyi alamayan kişileri mutlak yoksul olarak kabul etmektedir. Aynı zamanda da Dünya Bankası tarafından ülkelere ait bir fiyatlandırmada yapılmıştır. Bu fiyatlandırmaya göre kişi başı bir tutar belirlenerek bu tutarın altında yaşayan kişiler yoksul olarak addedilmektedir.

Tablo 1: Mutlak Yoksulluk Sınırları

Ülkeler	Kişi Başına Mutlak Yoksulluk Oranı
Az gelişmiş Ülkeler	1 \$
Latin ABD ve Karaipler	2 \$
Doğu Avrupa (Türkiye Dahil)	4 \$
Gelişmiş Sanayi Ülkeleri	14 \$

(Kaynak: Özel İhtisas Komisyonu Raporu. *Gelir Dağılımının İyileştirilmesi ve Yoksullukla Mücadele*, DPT, Ankara, 2001)

Gıda dışı harcamaları da işin içine katarak yoksulluk çizgisini belirleyen mutlak yoksulluk içindeki diğer yaklaşım da *Temel Gereksinimler Yaklaşımı*'dir. Bu yöntemde yalnızca gıda harcaması değil aynı zamanda da kişinin hayatını devam ettirmesi için gerekli konut, eğitim, giyim, ulaşım, sağlık, gibi zorunlu harcamalar da işin içine katılmıştır. Aktan ve Vural (2002)'a göre, Temel İhtiyaçlar Maliyeti yöntemi'ne göre yoksulluk sınırı, normatif temel ihtiyaçları kapsayan mal ve hizmet demetinin (temel tüketim kalemlerinin yer aldığı sepetin) maliyetidir. Bu mal demeti, kişi ya da hane halkının yaşamını sürdürebilmesi için gerekli olan kalori düzeyinde gıda almayı sağlayacak ve analiz edilen ülke ya da toplumların tüketim alışkanlıklarını ve kültürel yapılarını temsil edecek mal ve hizmetlerden oluşturulur. Temel İhtiyaçlar Yaklaşımı özellikle 1970'li yıllarda Dünya Bankası ve Dünya Çalışma Örgütü (ILO) çalışmalarında kullanılmıştır.

3.2. Göreli Yoksulluk Sınırı

Bu sınır, toplam nüfusun belirli bir yüzdesinin yer aldığı gelir ya da harcama düzeyinden veya medyan gelirin yarısından daha az gelir veya harcama seviyesine sahip olan kesimlerin yoksul olarak kabul edilmesi ile belirlenir (Aktan ve Vural, 2002). Göreli Yoksullukta ortalama bir gelire sahip hane halkı baz alınarak bu ortalamanın belli bir oranının (%40) altındaki gelire sahip hane halkı yoksul olarak görülmektedir (Erdem, 2003:29). Bu oran gelişmekte olan ülkelerde genellikle %50 olarak kullanılırken, Scott'un 1981'de ve Anand'ın 1983'de yaptığı çalışmalarda, toplumda yaratılan ortalama gelirin %40'ını yoksulluk sınırı olarak kabul etmektedir (Erdoğan 2002). Basit ve şeffaf olması ve üzerinde durulması gereken alt grubu belirlediği için fonksiyonel olması bu yaklaşımı avantajlı kılar. Ancak, yoksulluğun belirli bir zaman diliminde analiz edilmesi halinde bu yaklaşım kullanışlı değildir. Zira toplam nüfusun belirli bir yüzdesinin yoksul olarak adlandırılması zaman içinde yaşam standardındaki değişimlerin kavranmasına olanak tanımamaktadır. Üstelik bu yaklaşımda yoksulluk sınırının seçimi oldukça keyfidir (Aktan ve Vural, 2002).

3.3. Yoksulluk Ölçümünde Kullanılan Endeksler

Yoksulluk sınırının belirlenmesinin yanısıra "Yoksulluk Oranının Nasıl Belirleneceği?" sorunu da önemli bir yer teşkil eder. Bunun için kullanılan en yaygın endeks Kafa Sayım Oranı'dır. Bu oran, yoksulluk sınırının altında bulunan hane halkı sayısının tüm hane halkları sayısına oranıdır. Bu oran yoksulluğun derinliğini, boyutunu gözler önüne sermemektedir. Bu oran ile sadece; yoksul olanların yoksul olmayanlardan ayrılması sağlanabilir (Aktan ve Vural, 2002; World Bank, 2003).

Yoksulluk oranının belirlenmesinde bir yöntem de Yoksulluk Açığı Endeksi'dir. Bu endeks, Kafa Sayım Oranı'na yönelik eleştirilerden yola çıkılarak geliştirilmiştir. Yoksulluk Açığı Endeksi, yoksul hane halklarının gelirlerinin veya tüketimlerinin yoksulluk sınırına uzaklıklarının ortalamasının yoksulluk sınırına oranını göstermektedir (Önder ve Şenses, 2006). Yoksulluk Açığı Endeksi de tıpkı kafa sayım oranı endeksi gibi kaç kişinin yoksul olduğu konusunda bilgi vermediği gibi yoksullar arasında gelir dağılımını da göz ardı etmektedir

(Baulch, 1996:40).

En yoksul konumda olan bir kişiden daha zengin ancak yoksulluk sınırı altında gelire sahip olan birine gelir transferi söz konusu olduğunda ne Kafa Sayısı Yoksulluk Endeksi ne de Gelir Açığı Oranı yoksulların durumunda herhangi bir değişikliğin olduğunu gösterememektedir. Kafa sayım ve yoksulluk açığı endeksinin eksikliklerine yönelik olarak Amartya Sen tarafından 1976 yılında Sen Endeksi geliştirilmiştir. Yoksulluğun şiddetini daha iyi yansıtan ve yoksullar arası gelir dağılımını da hesaba katan endekse göre, yoksul bir hane halkından daha yüksek gelirli yoksul bir hane halkına gelir transferi olduğunda yoksulluk endeksi artarken, yoksul bir hane halkından daha yoksula gelir transferi olduğunda endeks düşer (Sen, 1976). Böylece yoksulluğun şiddeti de endekse katılmış olur.

Diğer bir endeks de Foster-Greer-Thorbecke Endeksi'dir. Bu endeksin en önemli yeniliği, yoksullar arası farklı alt gruplar arasındaki yoksulluk düzeyini ortaya koyuyor olmasıdır (Şenses, 2001:67). Bu endeks hesaplanırken, yoksul kitle farklı etnik, sosyoekonomik veya bölgesel gruplara ayrılır ve bunlara ait yoksulluk oranları ayrı ayrı hesaplanır. Toplam yoksulluk ise bu alt grupların yoksulluk düzeylerinin ağırlıklı ortalamasıyla bulunur. Böylece ağırlıklı ortalama hesaplanırken yoksulluk çizgisinden en uzaktaki en yoksullara daha fazla tartı verilmiş, yani yoksulluğun yoğunluğu (intensity of poverty) dikkate alınmış olur ki bu endeks bu özelliğiyle en kapsamlı endeks olma özelliği göstermektedir (Fields, 2001:36).

4. Türkiye'de Yoksulluk Sınırının Belirlenmesi

Bir kişinin yoksul olarak nitelendirilebilmesi, o kişinin mal, hizmet ve haklardan kurulu düzeni normal olarak elde edememesi anlamın gelmektedir. Böylece yoksulluğun mutlak ve göreceli özellikleri ortaya çıkmaktadır. En uygun yaklaşımın bulunmasında ulusal özellikler önemli derecede rol oynar. Temel ihtiyaçları karşılayan belirgin mal ve hizmet miktarının standart olarak kurulması ile yoksulluğun boyutu ve özellikleri uygun bir şekilde ölçülür. Yoksulluk ölçümünde kullanılan veri türü, her bir ülkenin istatistik kapasitelerine göre değişmektedir. Hanehalkı anketleri ve nüfus sayımları ana veri kaynaklarıdır. Fakat bunlar kapsam, sıklık ve

Gelişmekte olan ülkeler arasında yer alan Türkiye’de ise, yoksulluk üzerine yapılan özel/ akademik araştırmaların dışında çalışmalar, 1999 yılında Türkiye İstatistik Kurumu ve Dünya Bankası uzmanlarınca 1987 ve 1994 “Hanehalkı Gelir ve Tüketim Harcamaları” anketlerinden elde edilen verilerin esas alındığı çalışmayla başlar. Bu çalışmanın sonuçları Dünya Bankası tarafından “Türkiye: Ekonomik Reformlar, Yaşam Standartları ve Sosyal Refah Araştırması, 1999” adlı rapor olarak yayımlanmıştır (TÜİK Yoksulluk Çalışmaları, 2008).

TUİK tarafından yapılan çalışmalarda genellikle gerek gıda, gerekse gıda ve gıda dışı harcama bileşenlerini içeren mutlak yoksulluk sınırları hesaplanmaktadır⁷. 1 Aralık 2009 tarihinde TUİK tarafından açıklanan 2008 yoksulluk çalışması sonuçlarına göre Türkiye’de yoksulluk oranı % 17,11’dir. 2008 yılında Türkiye’de fertlerin yaklaşık % 0,54’ü yani 374 bin kişi sadece gıda harcamalarını içeren açlık sınırının, % 17,11’i yani 11 933 bin kişi ise gıda ve gıda dışı harcamaları içeren yoksulluk sınırının altında yaşamaktadır. Kişi başı günlük harcaması, satınalma gücü paritesine göre 1 Doların altında kalan fert bulunmamaktadır. Buna karşın satınalma gücü paritesine göre kişi başı günlük 2,15 Dolar olarak tanımlanan yoksulluk sınırı altında bulunan fert oranı %0,47, yoksulluk sınırı 4,3 Dolar olduğunda yoksul fert oranı ise % 6,83 olarak tahmin edilmiştir.

Dünya Bankası tarafından Türkiye’de yaşanan 2001 ekonomik krizinin toplumsal yapı üzerindeki etkilerini incelemek amacıyla hazırlanmış olan raporunda Türkiye’de yoksullukla etkin bir mücadele gerçekleştirebilmek için öncelikle sağlıklı ve güvenilir verilere ihtiyaç olduğunun altı çizilmiştir. Ancak Gürses (2007:69)’e göre, Türkiye’de Türkiye İstatistik Kurumu tarafından yürütülen Hane Halkı Tüketim Araştırması, yoksulluğun niteliği, boyutları ve yaygınlığı konusunda detaylı veri sağlamaktan uzaktır. Bu nedenle de Türkiye öncelikle ülkedeki yoksulluğun yapı ve niteliğini belirlemek için gerekli verileri toplamak durumundadır. TUİK tarafından gerçekleştirilen Hane Halkı Tüketim Araştırmaları ülkede tüm ekonomik gelişme ve büyümeye rağmen varlığını sürdüren % 2 oranında bir çekirdek yoksul grubun varlığını göstermektedir ve bu grup sosyal yardımlara en çok ihtiyaç duyan kesimi

7 TUİK tarafından açıklamaya göre Avrupa Birliği uyum yasaları çerçevesinde Ülkemizdeki göreceli yoksulluk oranının belirlenmesi için de çalışmalar yapılmaktadır. Ancak henüz bu çalışmanın sonuçları yayınlanmamıştır.
Sosyoloji Araştırmaları Dergisi / Journal of Sociological Research - 2011 /1

oluşturmaktadır. Ancak var olan mekanizmalar ile desteğe en çok gereksinim duyan bu gruba ulaşamamaktır. Dolayısıyla Türkiye'nin bu kesime ulaşabilme konusunda en kısa sürede etkin uygulamalar geliştirmesi zorunludur.

5. Yoksullukla Mücadele Yöntemleri

Yoksullukla mücadele konusunda iki önemli yaklaşım vardır. Bunlardan ilki “Dolaylı Yaklaşım” diğeri de “Doğrudan Yaklaşım”dır. Dolaylı Yaklaşımında önemli olan temel bölüşüm ilişkilerine dokunmadan, artan ulusal gelir sonucunda her kesiminin refahının arttırılmasıdır. Doğrudan yaklaşımda ise mevcut ulusal gelirin daha eşitlikçi bir şekilde bölüşülmesini öngörülmektedir. Doğrudan yaklaşım kavramı, devletin gıda, sağlık ve eğitim gibi temel ihtiyaçlara ve yoksulların yaşama standardını etkileyen diğeri unsurlara yönelik olarak uygulamaya koyduğu politikalar ve bu politikalar çerçevesinde yoksul kesimlere yapılan transferlere işaret etmektedir (Önder ve Şenses, 2006: 200).

Türkiye’de de doğrudan yaklaşım çerçevesinde, gelir dağılımındaki dengesizliklerin giderilmesine ve yoksul vatandaşların desteklenmesine yönelik 1986 yılında 3294 Sayılı Kanun ile Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışmayı Teşvik Fonu⁸ ve bu fona bağlı olarak tüm il ve ilçelerde Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma Vakıfları (SYDV) kurulmuştur. Halen 81 il ve 850 ilçede toplam 931 SYDV bulunmaktadır. SYDGM, Ülkemizde sosyal patlamanın önüne geçilmesi bakımından da en önemli kurumlarından biri olmuştur. Fon’da toplanan kaynağın SYDV’lere transferi yoluyla, 3294 sayılı Kanun’la belirlenmiş olan hedef kitle içerisinde yer alan -herhangi bir sosyal güvencesi olmayan, işsiz, özürlü, yaşlı vs.- yoksul ve muhtaç kişilere çeşitli yardımlar yapılmaktadır. Bu yardımların yapılabilmesi için aylık olarak 931 SYDV’ye periyodik kaynak aktarılmaktadır.

Yoksulluğun böylesine önemli bir yüzdeye sahip olduğu Türkiye’de, yoksullukla mücadele konusunda olumlu katkılar sağlayan Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma Genel Müdürlüğü bünyesindeki 931 Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma Vakfı’nda yardıma muhtaç

⁸ Bu Kurum 09.12.2004 tarihine kadar, ‘Fon Genel Sekreterliği’ adıyla çalışmalarını yürütmüş; bu tarihten sonra ‘Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma Genel Müdürlüğü’ (SYDGM) adını almıştır.

R. Burcu DEMİRTÜRK, Nebahat BOZKUŞ, Ahu CEPHE, Buket AKTAŞ, Selda TAŞDEMİR AFŞAR , Hülya ÇINGİ
olduğu tespit edilen kişilere Aile Yardımı başlığı altında gıda, yakacak, barınma, vd. aile yardımları; Eğitim Yardımları başlığı altında öğrencilere ihtiyaç, barınma, şartlı eğitim gibi diğer eğitim yardımları, Sağlık Yardımları altında tedavi destekleri, şartlı sağlık ve diğer sağlık yardımları, Özürlü Yardımları başlığı altında özürlü araç-gereç gibi ihtiyaç yardımları, özürlü özel eğitim ve diğer özürlü yardımları, Özel Amaçlı Yardımlar başlığı altında afet destekleri, aşevi ve diğer özel amaçlı yardımlar ile Proje Destekleri altında gelir getirici proje destekleri, istihdam amaçlı eğitim projesi ve diğer proje destekleri yapılmaktadır.

Vakıftan yardım almak isteyen kişi ikamet ettiği yerdeki Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma Vakfı'na (SYDV) başvuru yaparak yardım talebinde bulunabilmektedir. Vatandaşlar "Başvuru Kayıt Formu" kullanarak Vakfa başvuru yapmakta ve Vakıf'tan yardım talebinde bulunabilmektedir. Eğer daha önceden Vakfa kayıtlı ise "Başvuru Dilekçesi" vererek hakkında yeniden inceleme yapılmasını ve talep ettiği yardımın verilmesini isteyebilmektedir. Vakıf, yardım talebinde bulunan vatandaşlar hakkında öncelikle başvuranın ve eşinin sosyal güvencesi olup olmadığını; yeşil kart uygulamasından yararlanıp yararlanmadığını araştırdıktan sonra vakıflarda görev yapan Sosyal Hizmet Uzmanları ya da Gözetmenler evlere yollanarak bir gözlem (anket) formu doldurmaları sağlanmakta ve bu gözlem sonrasında vatandaşların yardım alıp almaması gerektiği kararına varılmaktadır. Yardım talebi SYDV tarafından incelenen kişi, hedef kitle içerisindeyse yardım yapılmaktadır.

Başvuru kayıt formu ve başvuru dilekçesinde başvuru sahibinin sosyo-ekonomik düzeyine yönelik olarak "yaşı, cinsiyeti, kendisinin ve eşinin eğitim durumu, hanede eğitim gören kişi sayısı, kendisinin ve eşinin mesleği, geçim kaynağı, aylık geliri, mesken durumu, hanede yaşayanların kimler olduğu ve toplam sayısı, özür durumunun olup olmadığı ve varsa derecesi, kronik hastalığının olup olmadığı, sosyal güvenlik durumunun olup olmadığı, sağlık güvence durumunun olup olmadığı (Yeşil kart dahil) ve başvuru nedeninin ne olduğu" nu içeren 13 maddelik soru sorulmaktadır (<http://www.sydgm.gov.tr/tr/html/224/SYDTF/>). Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma Vakıfları da yaptıkları yardımları Temel Gereksinimler Yaklaşımı çerçevesinde sadece gıda yoksulluğunu göz önünde bulundurmadan eğitim, sağlık, barınma gibi ihtiyaçları da göz önüne alarak yapmaktadır.

Diğer yandan şartlı eğitim ve proje destekleri gibi yardımlarda başvuru sahiplerinin yararlanıcı olup olmayacaklarının belirlenmesi için bir puanlama formülü geliştirilmiştir. Yardım ve destekten faydalanmak isteyen her kişi adına doldurulan formlardaki bilgiler SYD Vakıflarında bilgisayardaki program vasıtasıyla sisteme aktarılıyor, sistemde yapılan hesaplama sonucunda yoksulluk puanı ve bu puan üzerinden yararlanıcılar ve desteklenecek projeler SYDGM tarafından belirlenmektedir.

Vakıfların kullanmış oldukları mevcut form, bu kararı verme konusunda yetersiz ve karar yöntemi de objektiflikten uzak kalmaktadır. Vakıf yardımlarının dağıtımına ilişkin eleştiriler hem yardım alanlardan hem yardım başvurusu kabul edilmeyenlerden hem de farklı kesimlerden (otoriteler, siyasi partiler, vb.) gelmektedir. Eleştirilerin başında “yardımların şeffaf biçimde dağıtılamaması”, “ayırıcılık yapılması” ve “yardımların gerçek sahiplerini bulamaması” gelmektedir. Buğra ve Keyder tarafından 2007 yılında Birleşmiş Milletler Kalkınma Programı (UNDP) için gerçekleştirilen “Sosyal Yardım Uygulamaları Ve Topluma Yararlı Faaliyet Karşılığında Asgari Gelir Desteği Uygulaması” adlı çalışmada bu puanlama formülünün de çok iyi işlemediğini göstermişlerdir;

“SYDGM ve Dünya Bankası'nın öngördüğü sistem, başvuru formlarındaki bilgilerin bilgisayar aracılığı ile SYDGM'ye aktarılmasına ve yerel uygulayıcıların keyfi kararlar almasının engellenerek adayların bir puanlama formülüne dayalı olarak belirlenmesine dayalı. Puanlama formülünün amacı hak sahibi belirleme işlemlerinin daha objektif ve bilimsel temellere oturtulması olarak belirtilmiş. Fakat alan araştırmamız esnasında birçok kez ekonomik durum tespitinin yerel uygulayıcılar tarafından farklı illerde, farklı biçimlerde örgütlendiğine tanık olduk. Bazı illerde SYD vakıfları, adayları belirleme konusunda geniş bir karar alma yetkisi kullanabilirken, bazılarında hak kazananlar yalnızca SYDGM'nin puanlama sistemi ile belirleniyor. Bir ilde ve ilin ilçelerinde Şartlı Nakit Transferi'nden⁹ kaç ailenin ve kaç kişinin faydalanacağı konusunda da standartlar belirli değil. Görüştüğümüz bazı SYD vakıfları yetkilileri illerindeki en yoksul yüzde 6'lık nüfusu hedeflediklerini ve buna göre başvuran adayların bazılarını bilgisayar sistemine girmedenelediklerini belirtirlerken, bazı illerde ise başvuran adayların tamamı prosedüre uygun olarak Ankara'ya gönderiliyor ve başvuranların arasında yardım alanların oranı yoksulluk oranının yüksek olduğu illerde yüzde 80-90'lara kadar çıkabiliyordu (Buğra ve Keyder, 2007: 18).”

İşte bu çalışmada gerçek ihtiyaç sahiplerinin belirlenebilmesi amacıyla yeni bir anket formu oluşturulmuş ve elde edilen veriler aracılığıyla ‘Lojistik Regresyon’ uygulanarak yeni bir modelleme yöntemi önerisinde bulunulmuştur. Bu amaçla Ankara Keçiören Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma Vakfı (SYDV) kayıtlarına göre yardım alan ve yardım almak amacıyla yeni başvuruda bulunmuş olan kişilerden bir örneklem seçilerek uygulama yapılmıştır (Demirtürk vd., 2009). Uygulama sonucu gerçek ihtiyaç sahiplerinin seçilip seçilemediği test edilerek modelin geçerliliği denenmiştir.

6. Yöntem

6.1. Anket ve Örneklem Yöntemi

Bu araştırmada yoksulluğu belirlemek amacıyla bu güne kadar hazırlanmış olan anket formları incelenmiş ve bu formlara yeni sorular eklenerek bir form oluşturulmuştur. Bu formda hanede yaşayan tüm kişilerin yaş, cinsiyet, medeni durumları, eğitim durumları, hastalıkları, engelli olup olmadıkları, sosyal güvenceleri, meslekleri, iş durumları, toplam aylık gelirleri yer almaktadır. Ayrıca yardım alıp almadıkları, göç durumları, taşınmaz mal sahipliği, konut bilgileri, eşya sahipliğine de yer verilmiştir. Bu formda özellikle tüketim harcamaları irdelenmiştir. Bunun için gıda, alkol, sigara, ısınma, aydınlanma, barınma, sağlık, ulaşım, haberleşme, giyim, temizlik, eğitim, su, ev eşyası gibi harcamaları da sorularak bilgi elde edilmiştir.

Bu tür araştırmalarda tüm kitleyi ele alarak uygulama yapmak zaman, para ve emek yönünden olanaksızdır. Bu nedenle kitleden kitleyi simgeleyebilen bir örneklem seçilmesi uygundur. Bu araştırmada önce örneklem büyüklüğü belirlenmiş daha sonra “Tabakalı Rastgele Küme Örneklemesi” yöntemiyle kitlenin yapısına uygun örneklem seçilmiştir. Anket seçilen örnekleme uygulanmış ve kitle hakkında tahminlerde bulunularak standart hatalarıyla yorumlanmıştır.

Bu araştırma, Ankara Keçiören İlçesi Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma Vakfından 01.01.2007- 01.01.2008 arasında yardım almakta olup inceleme süresi dolmuş ve 01.01.2009-

04.05.2009 tarihleri arasında yardım almak amacıyla vakfa başvuruda bulunmuş olan kişilere uygulanmıştır. Araştırma, ilçenin kırsal olmayan 48 mahallesinde bulunan 1814 haneyi kapsamaktadır. 1814 hane kitle olarak tanımlandığında tüm kitleyi ele almak mümkün olmayacağından bu kitleyi temsil eden bir örneklem seçilmesi gerekir. %90 güven düzeyinde ve tolerans miktarı 0,05 alınarak 238 hanenin seçimine karar verilmiştir (Çıngı 2009).

Kitle, mahallelerin gelişmişliklerine göre gelişmiş, azgelişmiş ve gelişmemiş olarak üç tabakaya ayrılmıştır. 238 hane **tabakalı rasgele küme örnekleme** yöntemi ile tabakadaki toplam başvuru sayısına (N_h , $h=1,2,3$) orantılı olarak seçilmiştir. Hanelerin örneklem birimi olarak alındığı bu araştırmada hanede yaşayan kişilerin tümüyle görüşülmüştür. Mahallelere göre seçilen örneklem büyüklüğü (n_h) dağılımı Tablo 1’de verilmektedir.

Tablo 2: Mahallelere Göre Seçilen Örneklem Büyüklükler

Tabakalar	Gelişmiş Tabaka $N_1 = 626$ $n_1 = 84$	Azgelişmiş Tabaka $N_2 = 627$ $n_2 = 82$	Gelişmemiş Tabaka $N_3 = 561$ $n_3 = 72$	Toplam	Kitle Büyüklüğü
Eski Başvuru Sayısı	549	511	487	1547	1814
Yeni Başvuru Sayısı	77	116	74	267	
Örneklem Büyüklüğü	84	82	72	238	

Çalışmada 69 sorudan oluşan anket formu uygulanmıştır. Form, seçilen mahalleler çerçevesinde belirlenen hanelere gitme ve başvuru yapmak üzere Vakfa gelen kişilere yüz yüze görüşme tekniği ile uygulanmıştır. Görüşülen kişi başvuru sahibinin aile üyelerinden bilgi verebilecek düzeyde olan herhangi bir kişi de olabilmektedir. Böylece çalışmada toplam 1053 kişiye ait bilgi elde edilmiş olmaktadır.

6.2. Yoksulluk Düzeyinin Modellenmesi

Bu çalışmada yoksul kişilerin belirlenmesi için elde edilmiş olan verilere “Lojistik Regresyon” yöntemi uygulanarak yeni bir modelleme yapılmıştır. Lojistik regresyon ile aynı

zamanda tablolandırılmış ya da ham veri setleri de analiz edilebilir. Lojistik regresyon Analizinin

R. Burcu DEMİRTÜRK, Nebahat BOZKUŞ, Ahu CEPHE, Buket AKTAŞ, Selda TAŞDEMİR AFŞAR , Hülya ÇINGİ
kullanım amacı, istatistikte kullanılan diğer model yapılandırma teknikleri ile aynıdır. En az değişkeni kullanarak en iyi uyuma sahip olacak şekilde bağımlı ile bağımsız değişkenler arasındaki ilişkiyi tanımlayabilen bir model oluşturmaktır.

Kullanım nedeni olarak en temel yaklaşım doğrusal regresyon analizinde yapılabilir; bağımlı değişken 0 ve 1 gibi ikili (binary) ya da ikiden çok kategori içeren kesikli değişken olduğunda normallik varsayımı bozulmakta ve doğrusal regresyon analizi uygulanamamaktadır. Bağımlı değişkenin alabileceği değerlerin 0–1 arasında olmasını sağlamak amacıyla bağımsız değişken ve bağımlı değişken arasında eğrisel bir ilişkiyi sağlayan bu modeli kullanmak uygun olacaktır.

Lojistik regresyon denklemi,

Denklem 1:

$$P(y_i = 1/x_i) = \frac{\exp(\beta_0 + \beta_1 x_{i1} + \beta_2 x_{i2} + \dots + \beta_k x_{ik})}{1 + \exp(\beta_0 + \beta_1 x_{i1} + \beta_2 x_{i2} + \dots + \beta_k x_{ik})}$$

eşitliği şeklinde tanımlanmaktadır. Eşitlikte β_0 , değişmez katsayı; $\beta_1, \beta_2, \dots, \beta_k$, değişkenlere ait regresyon katsayıları; $x_{i1}, x_{i2}, \dots, x_{ik}$ bağımsız değişkenleri göstermektedir (Özdamar, 2004). Bu çalışmada kullanılan bağımlı değişken, kişilerin yoksul olup olmamasıdır. Yoksul olanlar vakıftan “yardım alanlar” iken, yoksul olmayanlar vakıftan “yardım almayanlar” olarak tanımlanmıştır.

Keçiören ilçesinin sosyo-ekonomik yapısını açıklayan bağımsız değişkenler ise aşağıdaki gibi bulunmuştur;

1. Hanede engel durumu olup olmadığı (Var/Yok)
2. Hanede hastalık durumu olup olmadığı (Var/Yok)
3. Tuvalet olup olmadığı (Var/Yok)
4. Borç alınıp alınmadığı (Evet/Hayır)
5. Kahvehane, internet kafe vb. yerlere gitme alışkanlığı (Var/Yok)
6. Hane halkı genişliği (1-3 kişi, ..., 7'den fazla)
7. Gelir durumu (0-150 TL, ..., 690,1 TL'den fazla)

8. Sigara harcama grubu (TL) (0,..., 80,1 TL'den fazla olan)
9. Aydınlanma gider grubu (TL) (0-20 TL arası, ..., 48,1 TL'den fazla olan)
10. Haberleşme gider grubu (TL) (0-6 TL arası, ..., 25,1 TL'den fazla olan)
11. Barınma gider grubu (TL) (0,...,326 TL'den fazla olan)
12. Temizlik gider grubu (TL) (0, ..., 10,1 TL'den fazla olan)
13. Eğitim harcama grubu (TL) (0, ..., 40,5 TL'den fazla olan)
14. Su gider grubu (TL) (0-12 TL arasında olan, ..., 30,1 TL'den fazla olan)
15. Diğer gider grupları (TL) (0, ..., 25,1 TL'den fazla olan)
16. Ekmek harcama grubu (TL) (0-24 TL arasında olan, ..., 90,1 TL'den fazla olan)
17. Sağlık gider grubu (TL) (0-12,5 TL arasında olan, ..., 35,1 TL'den fazla olan)
18. Çalışan kişi sayısı

Oluşturulan model denkleminde değişken yerlerine, incelenen hanelerden elde edilen değerler yerleştirilerek π katsayısı bulunmaktadır.

Denklem 2:

$$\pi = \beta_0 + \beta_1 x_{1i} + \beta_2 x_{2i} + \dots + \beta_k x_{ki}$$

π : Bağımsız değişkenlerin doğrusal kombinasyonu'dur.

Bulunan bu katsayılar, verilmiş olan olasılık formülünde yerine konularak başvuran kişilerin yardım alıp almaması konusunda bir karara varılabilmektedir. Bağımlı değişkenin 1 değerini alması, vakıftan yardım alması anlamına geldiğinden, bulunan olasılık 1'e yaklaştıkça vakıftan yardım alma olasılığı artacak, 0'a yaklaştıkça da vakıftan yardım alma olasılığı azalacaktır.

7. Bulgular

7.1. Hanelere İlişkin Çeşitli Dağılımlar

- Araştırmaya katılanların % 45,77'si erkek %54,23'ü kadın ve %42,7'si iktisadi anlamda çalışabilecek yaş olan 15+ yaş dilimindedir. Yaş ortalaması 0,97 standart hata ile 25,44 olarak tahmin edilmiştir. Ortalama hane büyüklüğü 4 olarak bulunmuştur.

- Kronik hastalığı olan kişi oranı %85'dir. Ayrıca, kişilerin %26'sının sağlık güvencesinin olmadığı, %62'sinin yeşil kart sahibi olduğu, %6'sının Sosyal Güvenlik Kurumu'ndan hem sağlık hem de sosyal güvence sahibi olan kişiler olduğu, %4'ünün Sosyal Güvenlik Kurumu'ndan sadece sağlık güvencesine sahip olduğu ve %1'inin ise, diğer sağlık güvence kurum ve kuruluşlarından faydalandığı bilgisine ulaşılmıştır.

- Araştırma katılanlardan %79,77'si herhangi bir işte çalışmamaktadır. %16,33'ü düzensiz ve %3,89'u ise düzenli olarak bir işte çalışmaktadır. 15 yaş üstü bireylerin %68,98'i çalışmamakta, %25,11'i düzensiz, %5,91'i ise düzenli çalışmaktadır. Gelirler gruplandığında geliri olmayan kişilerin oranı %79,8 olarak tahmin edilmektedir.

- Ailelerin ortalama aylık geliri 24 TL'lik bir standart hata ile 463 TL'dir (24 TL az ya da fazla gelire sahip olabilir).

- Araştırmada hanelerin %84,03'ünün son bir yıl içerisinde herhangi bir kuruluştan nakdi ya da ayni yardım aldığı görülmektedir.

- Son bir yıl içerisinde ailelerin vakıftan en fazla % 83,5 oranıyla gıda yardımı aldığı saptanmıştır. Gıda yardımını ise, %53,5 oranıyla yakacak yardımı takip etmektedir.

- Hanelerin %17,23'ü başka şehirlerden yakın zamanda Ankara'ya göç etmiş olup % 66'sı kiracı olarak, %18'i ev sahibi olarak ve %16'sı da yakınlarının yanında ikamet etmektedir.

- Hanelerin % 31,51'inde tuvalet bulunmamaktadır.

- Anketin uygulandığı kişilerin yaşadıkları evlerin % 42'si hane halkının ihtiyacını ancak karşılamaktadır, %36'sı ise ihtiyacı karşılayabilmektedir.

- Aileler, günde ortalama 5 ekmek almaktadır. Günlük ekmek harcaması ortalama 2 TL'dir ve bu harcama günde ortalama 9 kuruşluk bir standart hata göstermektedir.

- Hanelerde ortalama bir kişi sigara içmektedir. Sigara içenlerin yer aldığı hanelerde haftada ortalama 0,4 paketlik standart hata ile 6 paket sigara tüketildiği tahmin edilmektedir. Sigara içen bireylerin yer aldığı hanelerde, haftada sigara için ortalama 1,5 TL'lik standart hata ile 18 TL harcama yapılmaktadır.

- Ailelerden %82,35'i temel ihtiyaçlarını karşılayabilmek için borç almaktadır. Borç ortalaması 38 TL'lik standart hata ile 409 TL'dir.

- Aylık ortalama 21,6 TL'lik standart hata ile 623 TL'lik tüketim yapılmaktadır.

- Hanelerin %41,6'sının geliri giderini ancak borç alarak karşılamaktadır. %7,56'sının ise; geliri giderini, borç almasına rağmen karşılamamaktadır. %50,84'ünün geliri ile gideri arasındaki farkı aldıkları borç fazlasıyla kapatmaktadır.

- Aileler Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma Vakfı'ndan öncelikle gıda yardımı istemektedir (%95,8). Gıda yardım isteğini %62,61 ile yakacak yardım talebi izlemektedir.

- Aileler aylık giderlerini karşılayabilmek için ortalama 22,3 TL'lik standart hata ile 792 TL gelire ihtiyaçları olduğunu beyan etmişlerdir.

- Aileler iyi bir yaşama sahip olmak için aylık ortalama 39,3 TL'lik standart hata ile 1285 TL gelire ihtiyaçları olduğunu beyan etmişlerdir.

- İş arayanların %60,8'i erkek, iş aramayanların %62,9'u kadındır. Erkeklerin %21,6'sı; kadınların %9,5'i iş aramaktadır. İş arama durumlarının cinsiyet üzerindeki etkisi incelendiğinde Khi kare testi sonucu %16,9 ilişki katsayısı ile önemli olduğu elde edilmektedir ($p=0,000 < \alpha=0,05$). Bulunan ilişki katsayısının da önemli olduğu söylenebilir ($p=0,000 < \alpha=0,05$).

- İş arayanların % 42,3'ü 16–31 yaş arasında olup 40 yaş üzerindeki kişilerin %81,5'i iş aramamaktadır. İş arama durumlarının yaş grupları üzerindeki etkisi incelendiğinde Khi kare testi sonucu %36,1 ilişki katsayısı ile önemli bulunmaktadır ($p=0,000 < \alpha=0,05$). Bulunan ilişki katsayısının da önemli olduğunu söylenebilir ($p=0,000 < \alpha=0,05$).

- Ailelerin %82,4'ü ihtiyaçlarını karşılamak için borç almaktadır. İhtiyaçlarını karşılamak için borç alanların % 3,6'sı tek kişilik aile, % 14,8'i tek ebeveynli aile, % 69,9'u çekirdek aile ve % 10,7'si geniş ailedir. Ayrıca % 10,1'i çekirdek aile ve ihtiyaçlarını karşılamak için borç almamaktadır. Hane halkı tipinin ihtiyaçları karşılamada borç alınıp alınmaması üzerindeki etkisi Khi kare testi ile test edildiğinde %21,7 ilişki katsayısı ile önemli olarak

R. Burcu DEMİRTÜRK, Nebahat BOZKUŞ, Ahu CEPHE, Buket AKTAŞ, Selda TAŞDEMİR AFŞAR , Hülya ÇINGİ bulunmaktadır ($p=0,024 < \alpha=0,05$). Bulunan ilişki katsayısının da önemli olduğu söylenebilir ($p=0,024 < \alpha=0,05$).

7.2. Modelleme Uygulaması

Doğrusal regresyon modelinde β_j değerlerinin yorumu, bağımsız değişkendeki bir birimlik artışın bağımlı değişkende yarattığı değişim olarak tanımlanır. Fakat lojistik regresyon da bir birimlik değişimden bahsetmek zor olduğu için β_j katsayılarının yorumu o kadar da kolay değildir. Bu katsayıları yorumlayabilmek için odds oranlarından yararlanır. Odds oranı bir olayın olma olasılığının olmama olasılığına oranı olarak tanımlanabilir. Yani engel durumu olanların yardım alma olasılığı/ engel durumu olmayanların yardım alma olasılığı gibi. Odds oranı hesabı şu şekilde yapılabilmektedir:

$$OR = \frac{P(y = 1/x)}{1 - P(y = 1/x)}$$

OR: Odds oranı

$$P(y^i=1/x_i) \text{ ise; } P(y^i=1/x_i) = \frac{\exp(\beta_0 + \beta_1 x_{1i} + \beta_2 x_{2i} + \dots + \beta_k x_{ki})}{1 - \exp(\beta_0 + \beta_1 x_{1i} + \beta_2 x_{2i} + \dots + \beta_k x_{ki})}$$

olarak elde edilir.

Odds oran hesabının formülü düzenlendiğinde her bir β_j değerinin, $\text{Exp}(\beta_j)$ değeri o değişkene ilişkin OR değerlerini vermektedir. Böylece $\text{Exp}(\beta_j)$, Y değişkeninin X_j değişkeninin etkisi ile kaç kat daha fazla ya da yüzde kaç oranda fazla gözlenme olasılığına sahip olduğunu belirtir.

Elde edilen verilere göre geliştirilen lojistik regresyon model denklemleri Tablo 2’de verilmektedir. Tablo 2’de yer alan referans sütunu, lojistik regresyon analizinde seçilen referans gruplarını göstermektedir. Tablo 2’nin yorumu referans grubuna göre yapılmaktadır. Örneğin engel durumu değişkeni için, referans grubu engel durumu olanlardır. Etken grubu ise; engel durumu olmayanlardır. Odds oranı=0,609<1 olduğu için, engel durumu olanların olmayanlara göre yardım alma olasılığı $1/0,609= 1,64$ kat daha fazladır.

Tablo 2'den benzeri yorumlar yapılabilir.

Tablo 3: Lojistik Regresyon Model Denklem Bilgileri

Referans	Etken	Katsayı	Odds Oranı
Var	Engel durumu (yok)	-0,49533	0,609369
Var	Hastalık durumu (yok)	-0,01809	0,98207
Yok	Tuvalet olup olmadığı (var, içeride)	-1,56332	0,20944
Evet	Borç alınıp alınmadığı (hayır)	-1,54652	0,212987
Yok	Kahvehane, internet kafe vb. yerlere gitme alışkanlığı (var)	-1,43932	0,237089
	Hane halkı büyüklüğü		
7+	1—3	-0,65957	0,517071
	4	-1,1832	0,306298
	5—6	0,147601	1,15905
	Gelir durumu		
0--150	690,1+	-0,59577	0,551136
	508,1—690	1,459767	4,304958
	320,1—508	1,608091	4,993272
	150,1-320	0,505713	1,658167
	Sigara harcama grubu (TL)		
0	80,1+	-1,15415	0,315325
	27,1--80	-0,27912	0,75645
	9,1--27	-0,84139	0,43111
	0,5-9	-1,77247	0,169912
	Aydınlanma gider grubu (TL)		
0-20	48,1+	-1,87273	0,153704
	35,1-48	-1,43976	0,236986
	28,1-35	0,418188	1,519207
	20,1-28	-0,79227	0,452818
	Barınma gider grubu (TL)		
0	326+	0,445415	1,561139
	201-325	0,198512	1,219587
	101--200	1,410838	4,099391
	1-100	-2,38472	0,092115
	Haberleşme gider grubu (TL)		
0-6	25,1+	1,147755	3,15111
	19,1--25	2,360055	10,59153
	8,1--19	-0,34412	0,708845
	6,1--8	0,072663	1,075368
	Temizlik gider grubu (TL)		
0	40,1+	-1,22228	0,294558
	10,1--40	0,030481	1,03095
	0,5--10	0,115351	1,122267
	Eğitim harcama grubu (TL)		

0	40,5+	0,855406	2,352328
	0,5--40	0,160546	1,174152
Su gider grubu (TL)			
0--12	30,1+	0,421842	1,524768
	20,1--30	-0,7328	0,480563
	12,1--20	0,017994	1,018157
Diğer gider grupları (TL)			
0	25,1+	1,410148	4,09656
	0,5--25	1,501254	4,487315
Ekmek harcama grubu (TL)			
0--24	90,1+	-0,28456	0,752347
	60,1--90	0,405082	1,499426
	48,1--60	-0,04788	0,95325
	24,1--48	0,562843	1,755657
Sağlık gider grubu (TL)			
0--12,5	35,1+	-1,36332	0,255811
	20,1--35	-0,18556	0,830643
	12,6--20	1,34845	3,851451
Çalışan		-0,2326	0,792472
Sabit		3,200444	24,54343

Tablo 2’de verilen β katsayıları yardımıyla aşağıdaki model denklemini elde edilebilir. Lojistik regresyon model denklemini aşağıdadır:

$$\pi = 3,20 - 0,495 * \text{Engel durumu (yok)} - 0,018 * \text{Hastalık durumu (yok)} - 1,563 * \text{Tuvalet olup olmadığı (var, içeride)} - 1,546 * \text{Borç alınıp alınmadığı (hayır)} - 1,439 * \text{Kahvehane/internet kafe vb. yerlere gitme alışkanlığı (var)} - 0,659 * \text{Hane halkı genişliği (1-3)} - 1,183 * \text{Hanehalkı genişliği (4)} + 0,147 * \text{Hane halkı genişliği (5-6)} + 0,505 * \text{Gelir durumu (150,1-320)} + 1,608 * \text{Gelir durumu (320,1-508)} + 1,459 * \text{Gelir durumu (508,1-690)} - 0,595 * \text{Gelir durumu (690,1+)} - 1,772 * \text{Sigara kullanımı (0,5-9)} - 0,841 * \text{Sigara kullanımı (9,1-27)} - 0,279 * \text{Sigara kullanımı (27,1-80)} - 1,154 * \text{Sigara kullanımı (80,1+)} - 0,792 * \text{Elektrik faturası (20,1-28)} + 0,418 * \text{Elektrik faturası (28,1-35)} - 1,439 * \text{Elektrik faturası (35,1-48)} - 1,872 * \text{Elektrik faturası (48,1+)} - 2,384 * \text{Kira miktarı (1-100)} + 1,410 * \text{Kira miktarı (101-200)} + 0,198 * \text{Kira miktarı (201-325)} + 0,445 * \text{Kira miktarı (326+)} + 0,072 * \text{Haberleşme gideri (6,1-8)} - 0,344 * \text{Haberleşme gideri (8,1-19)} + 2,360 * \text{Haberleşme gideri (19,1-25)} + 1,147 * \text{Haberleşme gideri (25,1+)} + 0,115 * \text{Temizlik gideri (0,5-10)} + 0,030 * \text{Temizlik gideri (10,1-40)} - 1,222 * \text{Temizlik gideri (40,1+)} + 0,160 * \text{Eğitim gideri}$$

$(0,5-40) + 0,855 * \text{Eğitim gideri} (40,5+) + 0,017 * \text{Su faturası} (12,1-20) - 0,732 * \text{Su faturası} (20,1-30) + 0,421 * \text{Su faturası} (30,1+) + 1,501 * \text{Diğer giderler} (0,5-25) + 1,410 * \text{Diğer giderler} (25,1+) + 0,562 * \text{Ekmek harcaması} (24,1-48) - 0,047 * \text{Ekmek harcaması} (48,1-60) + 0,405 * \text{Ekmek harcaması} (60,1-90) - 0,284 * \text{Ekmek harcaması} (90,1+) + 1,348 * \text{Sağlık gideri} (12,6-20) - 0,185 * \text{Sağlık gideri} (20,1-35) - 1,363 * \text{Sağlık gideri} (35,1+) - 0,232 * \text{çalışan sayısı}$

Örnek:

Seçilen bir hanenin bilgileri kullanıldığında $\pi = 1,109$ elde edilmektedir. Bu değer elde edilmesi aşağıda açıklanmaktadır:

Bilgileri aşağıdaki gibi olan bir ailenin yardım alma olasılığının hesaplanabilmesi için, denklemde yer alan değişkenlerin düzeyleri 1, diğer düzeyleri ise 0 olarak alınmıştır (Örneğin; bilgisi verilen hanede engel durumu olmadığı için ve denklemde engel durumu (yok) değişkeni olduğu için bu değişkenin değeri 1 olarak denkleme girilir. Bu ailede hastalık durumu var fakat denklemde hastalık (yok) değişkeni olduğu için bu değişkenin değeri 0 olarak girilir. Gelir ve harcama grubu değişkenleri için hanenin bilgisini içeren değişken 1 diğerleri 0 olarak girilir. Eğer hanenin bilgisini içeren değişken denklemde yer almıyorsa o değişkenlerin hepsi 0 olarak girilir). Çalışan kişi sayısı (kesikli nicel değişken) ise aynen yerleştirilerek π katsayısı bulunmuştur.

Hanede engel durumu olup olmadığı: Yok

Hanede hastalık durumu olup olmadığı: Var

Tuvalet olup olmadığı: Yok

Borç alınıp alınmadığı: Hayır

Kahvehane, internet kafe vb. yerlere gitme alışkanlığı: Yok

Hane halkı genişliği: 1-3

Gelir durumu: 150,1-320

Sigara harcama grubu (TL): 0

Aydınlanma gider grubu (TL): 20,1-28

Haberleşme gider grubu (TL): 8.1-19

Barınma gider grubu (TL): 0

Temizlik gider grubu (TL): 0

Eğitim harcama grubu (TL): 0

Su gider grubu (TL): 20.1-30

Diğer gider grupları (TL): 25.1+

Ekmek harcama grubu (TL): 24.1-48

Sağlık gider grubu(TL): 0-12.5

Çalışan kişi sayısı: 0

$\pi = 3,20 - 0,495 * 1 - 0,018 * 0 - 1,563 * 0 - 1,546 * 1 - 1,439 * 0 - 0,659 * 1 - 1,183 * 0 + 0,147 * 0 + 0,505 * 1 + 1,608 * 0 + 1,459 * 0 - 0,595 * 0 - 1,772 * 0 - 0,841 * 0 - 0,279 * 0 - 1,154 * 0 - 0,792 * 1 + 0,418 * 0 - 1,439 * 0 - 1,872 * 0 - 2,384 * 0 + 1,410 * 0 + 0,198 * 0 + 0,445 * 0 + 0,072 * 0 - 0,344 * 1 + 2,360 * 0 + 1,147 * 0 + 0,115 * 0 + 0,030 * 0 - 1,222 * 0 + 0,160 * 0 + 0,855 * 0 + 0,017 * 0 - 0,732 * 1 + 0,421 * 0 + 1,501 * 0 + 1,410 * 1 + 0,562 * 1 - 0,047 * 0 + 0,405 * 0 - 0,284 * 0 + 1,348 * 0 - 0,185 * 0 - 1,363 * 0 - 0,232 * 0$

$\pi = 1,109$

$$p = \frac{e^{1,109}}{1 + e^{1,109}} = 0,76$$

olmaktadır. Bunun anlamı, belirtilen aileye yardım verilmesi olasılığının 0,76 olmasıdır. Bu model denkleminde yararlanarak çeşitli bağımsız değişken değerlerine göre vakfa başvuruda bulunan kişilerin yardım alıp almayacağına örnekteki gibi karar verilebilmektedir. Keçiören SYDV'ye başvuruda bulunan araştırmanın verilerini oluşturan her bir hane için hesaplamalar yapılarak olasılık değerleri elde edilmiştir. Buna göre 56 hanenin (%20) yardım almaması ve geriye kalan 172 hanenin (%80) yardım alması gerektiği sonucuna ulaşılmıştır. Bu sonuçlar vakıf yöneticilerinin gözlemleriyle uyum sağlamış olup daha doğru sonuç verdiği belirtilmiştir.

Öngörülen bu model denkleminin Kategori tablosu Tablo 3'te verilmektedir.

Tablo 4: Model Denklemi Kategori Tablosu

Gözlenen			Çalışmada Tahmin edilen		
			Yardım alması gereken		Yüzde
			Almamalı	Almalı	
Adım 1	Yardım alıp almadığı	Almıyor	42	26	61,8
		Alıyor	15	155	91,2
Genel Yüzde					82,8

Tablo 3'teki bilgilere göre gözlem sonucu yardım alanların modelden tahmini olarak da 155' inin yardım almaya devam etmesi sonucu elde edilmektedir. Halen alıyor olup almaması gerekenlerin sayısı 15'dir. Doğru sınıflama yüzdesinin %82,8 olduğu görülmektedir. Bu oranın istatistiksel olarak oldukça yüksek olduğu söylenebilir.

Ayrıca verilerden odds oranları hesaplanmıştır. Tablo 2'de verilen odds oranlarına göre aşağıdaki yorumlar yapılabilir. Bu tabloda birden küçük odds oranlarının tersi alınarak yorum yapılabilmektedir.

- Keçiören Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma Vakfı'ndan, engelli olanların olmayanlara göre yardım alma olasılığı 1,641 kat daha fazladır.
- Tuvaleti olmayanların vakıftan yardım alma olasılığı tuvaleti hanenin dışında olanlara göre 4,774 kat daha fazladır.
- Temel ihtiyaçlarını karşılayabilmek için borç alanların borç almayanlara göre yardım alma olasılığı 4,695 kat daha fazladır.
- Kahvehane, internet kafe vb. gibi yerlere gitme alışkanlığı olmayanların olanlara göre yardım alma olasılığı 4,217 kat daha fazladır.
- Geliri 0-150 TL arasında olanların geliri 690,1 TL'den fazla olanlara göre yardım alma olasılığı 1,814 kat daha fazladır.
- Sigara harcaması olmayanların sigara harcaması 80,1 TL'den fazla olanlara göre yardım alma olasılığı 3,171 kat daha fazladır.
- Elektrik faturası 0-20 TL arasında olanların elektrik faturası 48,1 TL den fazla olanlara göre yardım alma olasılığı 6,506 kat daha fazladır.

- Kira harcaması olmayanların kira harcaması 1–100 TL arasında olanlara göre yardım alma olasılığı 10,855 kat daha fazladır.

- Haberleşme harcaması 19,1–25 TL arasında olanların haberleşme harcaması 0–6 TL arasında olanlara göre yardım alma olasılığı 10,591 kat daha fazladır.

Yapılan istatistiksel analizler sonucunda değişkenler arasındaki anlamlı olan korelasyon katsayıları aşağıdaki gibi bulunmuştur:

- Hanede tuvalet olup olmama durumu ile yardım alma durumu arasında %30,3'lük (bu iki değişken arasındaki korelasyon katsayısı) doğrusal yönlü önemli bir ilişki vardır. ($p = 0,000 < \alpha = 0,05$). Yani, hanede tuvaleti olanların yardım alma olasılığı daha azdır.

- Hanede kahvehaneye giden bireylerin bulunup bulunmaması ile yardım alma durumu arasında %17'lik (bu iki değişken arasındaki korelasyon katsayısı) ters yönlü önemli bir ilişki vardır ($p = 0,009 < \alpha = 0,05$). Yani, kahvehaneye giden birey sayısı arttıkça yardım alma olasılığı azalmaktadır.

- Gelir grubu ile yardım alma durumu arasında %46,7'lik (bu iki değişken arasındaki korelasyon katsayısı) ters yönlü önemli bir ilişki vardır ($p = 0,000 < \alpha = 0,05$). Yani, hanelerin gelirleri arttıkça yardım alma olasılığı azalmaktadır.

- Sağlık harcama grupları ile yardım alma durumu arasında %18,1'lik (bu iki değişken arasındaki korelasyon katsayısı) ters yönlü önemli bir ilişki vardır ($p = 0,018 < \alpha = 0,05$). Yani, sağlık harcaması artan ailelerin yardım alma olasılığı azalmaktadır.

- Temizlik harcama grupları ile yardım alma durumu arasında %10,5'lik (bu iki değişken arasındaki korelasyon katsayısı) ters yönlü önemli bir ilişki vardır ($p = 0,004 < \alpha = 0,05$). Yani, temizlik harcaması artan ailelerin yardım alma olasılığı azalmaktadır.

- Aydınlanma harcama grupları ile yardım alma durumu arasında %48,6'lık (bu iki değişken arasındaki korelasyon katsayısı) ters yönlü önemli bir ilişki vardır ($p = 0,000 < \alpha = 0,05$). Yani, aydınlanma harcaması artan ailelerin yardım alma olasılığı azalmaktadır.

SONUÇ

Yoksulluk kavramı çok boyutlu olmasının yanı sıra çözüm üretiminde ekonomik, toplumsal, kültürel yapı ve ilişkilerin dikkate alınması gereken bir sosyal problemdir. Yoksulluk kavramının en temel tanımı -Dünya Bankası tarafından da yapıldığı gibi- asgari yaşam standardına erişilememiş olma durumudur. Böyle bir tanımlama beraberinde yoksulluğun ortaya çıktığı eşik olan asgari yaşam standardının nasıl belirleneceği, bu eşik nasıl ölçüleceği ve bu yaşam standardının ne anlam ifade ettiği sorusunu da beraberinde getirmektedir. Farklı yoksulluk tanımlamaları farklı yoksulluk ölçme metotlarını da beraberinde getirmektedir. Bu yoksulluğun ölçülmesinde evrensel genel geçer bir ölçüm metodunun olmadığı düşüncesinin göstergesidir.

Yoksullukla mücadele konusunda politikalar üretilirken bu yoksulluk ölçüm metotlarından faydalanılmaktadır. Türkiye’de de yoksul kişilere yardım etmek amacıyla SYDGM kurulmuştur. Kurumun amacı, herhangi bir sosyal güvenlik şemsiyesi altında olmayan yoksul ve muhtaç durumdaki kişilere yardım sağlamak, sosyal adaleti pekiştirici önlemler almak ve gelir dağılımının iyileşmesine katkıda bulunmak olarak ifade edilmiştir.

SYDV’ları yardım talebinde bulunan kişilere yönelik bir anket formu doldurtmaktadır. Vakıfların kullanmış oldukları mevcut anket formu, bu kararı verme konusunda yetersiz kalmakta ve karar yöntemi de objektiflikten uzak olmaktadır. Yardımların gerçek ihtiyaç sahiplerine ulaşmadığı yönündeki eleştirilerin haklılık payını ortadan kaldırmak ve gerçek ihtiyaç sahiplerinin söz konusu yardımlardan faydalanmasını sağlamak amacıyla yardım alan ve almak için başvuruda bulunan kişiler için yeni bir anket formu oluşturularak SYDV’nın yardım verme kriterlerini belirleyen yeni bir model önerilmiştir.

Tüm dünyada olduğu gibi Türkiye’de de mevcut yoksullukla mücadele yaklaşımları genellikle yiyecek, giyecek ve yakacak gibi temel gereksinimleri kapsayan mutlak yoksulluk çerçevesinin dışına çıkamamaktadır. Son yıllarda eğitim, sağlık yardımlarına yönelik önemli miktarlarda kaynak ayrılmışsa da, yoksulluk kavramı ve bu olguyla mücadele stratejileri henüz kapasitelerin geliştirilmesini de içeren insanî gelişme bakış açısı çerçevesinde ele alınmamaktadır. İnsel’in de belirttiği gibi, yoksulluk sadece temel mallara ulaşma hakkında

R. Burcu DEMİRTÜRK, Nebahat BOZKUŞ, Ahu CEPHE, Buket AKTAŞ, Selda TAŞDEMİR AFŞAR , Hülya ÇINGİ
tezahür eden bir yetersizlik değildir. Eğitim hakkı, sağlık hakkı, sosyal güvenlik hakkı, kültür ve diğer toplu hizmetlere ulaşma hakkı, sivil ve siyasal haklar, seçim ve karar alma kapasitesini genişlettikleri için nakdi gelir hakkı kadar önemlidir. Bunların eksikliği, bir yandan yoksulluğun kaynağını oluştururken, diğer yandan yoksulluğun, gelir yetersizliği kadar somut tezahürleridir (İnsel, 2004: 386). Bu çalışma da sadece gıda, yiyecek, yakacak gibi harcamaların dışında Erdoğan'ın (1996) da yaptığı gibi kişinin yaşamını sürdürebilmesi için gerekli olan gıda harcaması tutarı ulaşım, giyim, barınma, eşya gibi maliyetler de eklenmiş ve böylelikle yardım alması gereken "yoksul" kişilere ulaşılmaya çalışılmıştır. Diğer yandan yardım talebinde bulunan kişilere yönelik olarak sorulan sorular içerisinde özür lülük durumuna yönelik sorulara da yer verilerek yoksulluğun ölçülmesi konusunda geliştirilen refahçı olmayan yaklaşımlardan Sen'in yapabilirlik yaklaşımına vurgu yapılmıştır.

Çalışmada, Keçiören Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma Vakfı'na yeni başvuran ve inceleme süresi dolmuş 238 hane ile yapılan anket sonuçları yer almıştır. Bu çalışmasının amacı, vakfa başvuran kişilerin objektif ölçütlerle değerlendirilmesi ile vakıftan yardım alıp almamasına karar vermek, daha önceden vakfin yardım verme konusundaki kararlarının doğruluğunu sınamak olup Lojistik regresyonun modellemede kullanılabilir olduğunu göstermektir. Böylece subjektif kararların önüne geçilmek istenmektedir.

Araştırma sonucunda oluşturulan modele göre yardım almayan ailelerin %38,2'sinin yardım alması gerektiğine, Yardım alan ailelerden ise; %8,8'inin yardım almaması gerektiği sonucuna ulaşılmıştır. Bu sonuçtan yola çıkarak bu ailelerin tespit edilerek yardım alıp almaması konusunda tekrar incelemelerin yapılıp karara varılması gerekebilir. Modelden çıkan sonuca göre, incelemesi yapılan ailelerden %82,8'inin yardım alması ya da almaması konusunda verilen kararın doğru olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Bu sonuçtan yola çıkarak bu ailelerin tespit edilerek yardım alıp almaması konusunda tekrar incelemelerin yapılıp karara varılması gerekebilir. Diğer yandan bu çalışma sonucunda yardımların adil dağıtılabilmesi için uygun bir model önerilmiş ve modelin geçerli olduğu denenmiştir. Ön çalışma olarak kabul edilebilecek bu çalışma Türkiye için genişletilerek uygulanabilir niteliktedir. Önerilen bu modelin Türkiye'de bulunan SYDGM' ye bağlı tüm Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma Vakıf'larına uygulanarak

SUMMARY

Since 1986, every country and borough has social solidarity and interdependence foundation to prevent social explosion and help poor people in Turkey. People who say they are poor can apply these foundations and get help. After apply, foundations research these people to give true decisions before helping. Finishing the researching, social service connoisseurs are sent people's home to examine and fill an observation form. Later on, situation of people's taking help is decided by authorities. The observation form that foundations use is not enough to make true decisions and so decision method is getting far away from objectivism. To prevent this situation, in this study, a new questionnaire form was prepared.

This is a qualitative study that all of the 48 ghettos which take part in Keçiören Social Solidarity and Interdependence Foundation's data base, have been chosen for sampling, asked some questions by questionnaire form and made some statistical analysis. The method of sampling is stratified random sampling. 238 of 1814 houses have been chosen to sample with 90% confidence level and 0,05 toleration quantity. These houses are the sample that applied to foundation between January and May in 2009 or their inspections were run out of time in 2007-2008. The ghettos have been separated three layers as good, middle, bad. Largeness of sample has been participated to ghettos proportionally. Also largeness of layer has become numbers of houses in ghettos. After the method of sampling has been defined, questionnaires have been filled by the people in their homes or when they came to foundation with communicate face to face. It can be possible that the person who fills the form can be anyone else who gives true answers about his/her family.

After the questionnaire form has been filled description statistics, crosstabs, graphs and some other analysis have been done by SPSS 15. One of these analyses is logistic regression. In this analysis, dependent variable is defined as "must take help (1), must not take help (0)". The reason of the model gives possibility of taking help of people. It can be interpreted that if possibility is greater than 0,5 this person needs help or not.

KAYNAKÇA

AKTAN, C. Coşkun

2002 “Yoksulluk Sorununun Nedenleri ve Yoksullukla Mücadele Stratejileri”
iç. **Yoksullukla Mücadele Stratejileri 2002** (Editör: Coşkun C. Aktan),
Ankara: Hak-İş Konfederasyonu Yayını, s.1-13.

AKTAN, C. Coşkun ve İ. Yaşar VURAL

2002 “Yoksulluk: Terminoloji, Temel Kavramlar ve Ölçüm Yöntemleri”, iç.
Yoksullukla Mücadele Stratejileri, 2002 (Editör: Coşkun C. Aktan),
Ankara: Hak-İş Konfederasyonu Yayını, s.1-32.

Bağcılar İlçesi Hane Halkı Araştırması

2006 SAM Araştırma Danışmanlık, Erişim tarihi, Nisan 15, 2009. [http://www.bagcilar.
bel.tr/images/content/soruformu.pdf](http://www.bagcilar.bel.tr/images/content/soruformu.pdf).

BAULCH, Bob

1996 “Neglected Trade-Offs in Poverty Measurement”, **IDS Bulletin Institute
of Development Studies**, 27 (1), s. 36-42.

BAUMAN, Zygmunt

1999 **Çalışma, Tüketim ve Yeni Yoksulluk** (çev. Ümit Öktem), İstanbul:
Sarmal Yayınları, 1. Baskı.

Bilgi Toplumuna Geçişte Kentlileşme ve Kentsel Yoksulluk: İstanbul Örneği,

2009 Kocaeli Üniversitesi İ.İ.B.F. Erişim tarihi, Nisan 15, 2009. [http://
www.bilgiyonetimi.org/cm/pages/mkl_gos.php?nt=239](http://www.bilgiyonetimi.org/cm/pages/mkl_gos.php?nt=239).

BOLTVINIK, Julio

- 1998 Poverty Measurement Methods An Overvie, in SEPED Series on Poverty Reduction, UNDP, New York, Erişim tarihi, Ocak 25, 2010. http://www.undp.org/poverty/publications/pov_red/Poverty_Measurement_Methods.pdf

BOURDIEU, P. vd.

- 1998 **The Weight of the World: Social Suffering in Contemporary Society, Polity, Cambridge.**

BUĞRA, Ayşe ve Çağlar KEYDER

- 2007 Sosyal Yardım Uygulamaları ve Topluma Yararlı Faaliyet Karşılığında Asgari Gelir Desteği Uygulaması”, **Birleşmiş Milletler Kalkınma Programı (BM&UNDP) için Hazırlanan Rapor**, Ankara.

ÇINGİ, Hülya

- 2007 **Örnekleme Kuramı**, Ankara: Bizim Büro Basımevi Yayın Dağ. Tic. Ltd. Şirketi, 3. Baskı.

DEMİRTÜRK, R., Burcu, Ahu CEPHE, Nebahat BOZKUŞ, Buket AKTAŞ, Emine KANSU, Sevil BATIR, ve Mustafa KASAPOĞLU

- 2009 Keçiören Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma Vakfı'na Başvuran ve Yardım Talebinde Bulunan Kişilerin Yoksulluk Düzeylerinin Araştırılması, Anket Düzenleme Dersi Raporu, Ankara.

DUCLOS, Jean-Yves

- 2002 “Vulnerability and Poverty Measurement Issues for Public Policy”, World Bank Institute, <http://info.worldbank.org/etools/docs/library/79646/Dc%202003/courses/dc2003/readings/rva.pdf>

DUMANLI, Recep

- 1996 “Yoksulluk ve Türkiye'deki Boyutları”, Ankara: DPT Uzmanlık tezi.

DPT (Devlet Planlama Teşkilatı)

2001 Gelir Dağılımının İyileştirilmesi ve Yoksullukla Mücadele, Özel İhtisas Komisyonu Raporu, Ankara.

ERDEM Tevfik

2003 Yoksulluk Üzerine Sosyolojik Bir Çalışma “Ankara Kent Yoksulları”, Hacettepe Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yayınlanmamış Doktora Tezi, Ankara.

ERDOĞAN, Güzin

1998 **Türkiye’de Yoksulluk: Boyutu ve Profili**, DİE Araştırmalar Dizisi, 1998.

ERDOĞAN, Güzin

2002 “Türkiye’de ve Dünyada Yoksulluk Ölçümleri Üzerine Değerlendirmeler”, iç. **Yoksullukla Mücadele Stratejileri, 2002** (Editör: Coşkun C. Aktan), Ankara: Hak-İş Konfederasyonu Yayını, s.1-74.

FIELDS, Gary S.

2001 **Distribution and Development**, London: Cambridge Press.

GOEDHART, Theo., Victor HALBERSTADT, Arie KAPTEYN and Bernard van PRAG,

1977 “The Poverty Line: Concept and Measurement”, **The Journal of Human Resources**, Cilt. 12, No. 4. s. 503–520.

GÜRSES, Didem

2007 “Türkiye’de Yoksulluk ve Yoksullukla Mücadele Politikaları”, **Balıkesir Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi**, Cilt 17, Sayı 1, ss. 59-74.

İNSEL, Ahmet

2004 **Neo-liberalizm: Hegemonyanın Yeni Dili**, İletişim Yayınları, İstanbul.

OKTİK, Nurgün

2008 “Yoksulluk Olgusuna Kavramsal ve Kuramsal Bakış”, **Türkiye’de Yoksulluk Çalışmaları**, (Editör: Ayça Duru Salıcı), Yakın Kitabevi Yayınları, 21-56.

ÖZDAMAR, Kazım

2002 Paket Programlar ile İstatistiksel Veri Analizi , Ankara: Kaan Kitabevi Yayınları, Ders Kitapları Dizisi, 4. Baskı.

RITZER, George

1986 **Social Problems**. Random House, NewYork.

SRINAVASAN, T. N.

1997 **Poverty: Some Measurement Problems**. World Bank Reprint Series, no: 77, Washington, D.C.

SEN, Amartya

1976 “Poverty: An Ordinal Approach to Measurement”, **Econometrica**, vol: 44, no:2, s. 219-231.

SEN, Amartya

2004 **Özgürlükle Kalkınma**, (Çev. Yavuz Alogan), Ayrıntı Yayınları, İstanbul.

ŞENSES, Fikret

2001 **Küreselleşmenin Öteki Yüzü Yoksulluk Kavramlar, Nedenler, Politikalar ve Temel Eğilimler**, İstanbul: İletişim Yayınları, 1. Basım.

ŞENSES, Fikret ve Harun ÖNDER

2006 “Türkiye’de Yoksulluk ve Yoksulluk Düşüncesi”, iç. **İktisat, Siyaset, Devlet Üzerine Yazılar (Prof. Dr. Kemali Saybaşı’ya Armağan)**, 2006 (Der. Burak Ülman ve İsmet Akça), s.199-221.

T.C. Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma Vakfı Genel Müdürlüğü, Erişim tarihi, Nisan 20, 2009. <http://www.sydgm.gov.tr/tr/html/224/SYDTE/>.

Türkiye’de Büyüme Stratejileri ve Yoksulluk

2006 Erişim tarihi, Mayıs 15, 2009. <http://www.sendika.org/arsiv/onmetinler-2006-11-07.pdf>.

TÜİK

2008 Yoksulluk Çalışmaları, Erişim tarihi, Nisan 15, 2009. http://www.ku.edu.tr/ku/images/EAF/2012200*-3.pdf

UNDP

1997 Human Development Report, Turkey. Erişim Tarihi, Ocak 24, 2010. <http://hdr.undp.org/en/reports/global/hdr1997/chapters/>

UNDP

1998 Human Development Report, Turkey, Erişim Tarihi, Ocak 24, 2010. http://hdr.undp.org/en/media/hdr_1998_en_contents.pdf

UNDP

2000 Human Development Report, Turkey, Erişim Tarihi, Ocak 24, 2010. http://hdr.undp.org/en/media/HDR_2000_EN.pdf

World Bank

2003 Turkey: Poverty and Coping After Crises. World Bank Report No: 24185-TR.

World Bank

2005 Report to the MDG +5 Summit, 14-16 September, NewYork.
http://www.wds.worldbank.org/servlet/WDS_IBank_Servlet?pcont=details&eid=000160016_20030820130639